

FOKKER M-19K/D-III door Joop Wenstedt

De Fokker D-III, reg. 379/16 van de LVA met oranje bollen.

Het eerste door de Luchtvaartafdeling aangeschafte Fokker-vliegtuig was de Fokker D-III. Na deze eerste aanschaf zouden nog vele andere types van Fokker voor de defensie van Nederland vliegen.

De Fokker D-III, ook wel aangeduid met M-19K was een verdere ontwikkeling van de D-1 en D-II.

De D-III vloog voor het eerst in het voorjaar van 1916. Het toestel was ontworpen door Martin Kreutzer, die ook de voorgangers had ontworpen. Helaas kwam Kreutzer om het leven bij een ongeluk met een D-1, die hij testte in juni 1916.

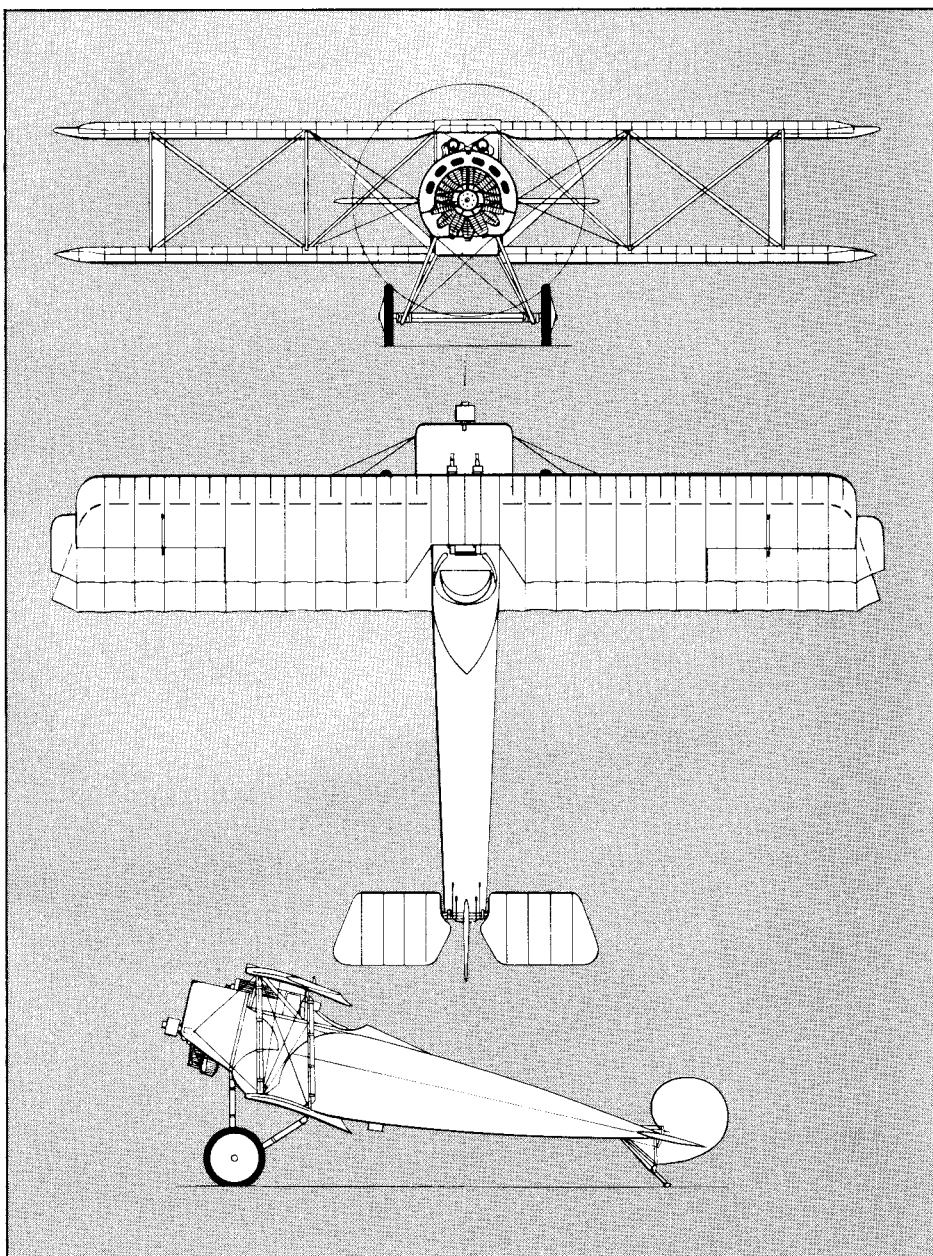
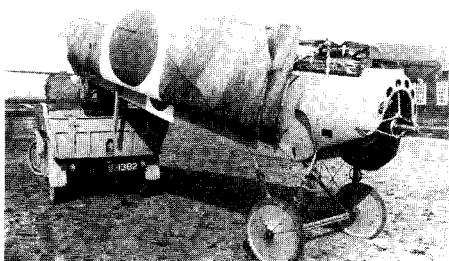
De toenmalige Duitse Luchtmacht kocht 148 van deze Fokkers D-III in de nazomer van 1916. Boelcke vloog de D-III al in september en heeft er nog een aantal geallieerde vliegtuigen mee neergehaald.

De D-III heeft maar korte tijd dienst gedaan aan het westelijk front, omdat het vrij snel werd vervangen door betere jagers die beschikbaar kwamen. Voornamelijk werd het toestel ingezet voor de verdediging van het Duitse Keizerrijk, in zogenaamde Kampf-Einsitzer-Staffeln.

Ook Ernst Udet heeft een tijd gevlogen met dit toestel, waarop hij achter de cockpit het profiel van een boordschutter plaatste. Om zodoende de indruk de wekken dat van achter aanvallen nutteloos was.

In september 1917 gingen de luitenants Versteegh en Duinker ('Duc') in opdracht van de Luchtvaartafdel. naar de Fokkerfabrieken te

Fokker D-III van de LVA met opgevouwen vleugels *Rechts: Maatschets D-III*

Schwerin in Duitsland.

Daar stonden voor reparatie vier Fokkers D-III van de Duitse Luchtmacht, die door de luitenanten werden uitgekozen voor de Luchtvaartafdeling. Verder werd overeengekomen, dat er nog zes andere toestellen uit de inventaris van de Duitse Luchtm. zouden worden overgenomen. Het schijnt dat deze zes kisten van het Duitse vliegveld Grossenhain kwamen.

Onder de vier eerste toestellen was ook het prototype van de D-III!

De toestellen werden allen op 1 november 1917 op Soesterberg afgeleverd.

De door Nederland aangekochte toestellen kostten per stuk R.M. 37.000,- compleet met motor. Het verhaal gaat, dat er gedeeltelijk met eenjarige paarden werd betaald. Waarschijnlijk zaten de Duitsers erg verlegen om paarden, dit kan een verklaring zijn voor hun bereidwilligheid om de Fokkers te verkopen.

Voor Nederland, wat toen grotendeels gebruik maakte van geïnterneerde toestellen voor de luchtverdediging, was het een van de betere kisten die ze kon kopen.

Er is nooit een D-III geïnterneerd zoals wel eens wordt vermeld!

De Nederlandse D-III's werden ook nooit met machinegeweer uitgerust, zover als bekend is. Over de staat van dienst van de D-III in de Luchtvaartafdel. is helaas weinig bekend.

Wel moet het toestel tot minstens 1920 in dienst zijn geweest, toen werden namelijk de eerste Fokker D-VII's aan de sterkte van de Luchtvaartafdel. toegevoegd.

Daarna zullen de oude D-III's nog wel gebruikt zijn als roltoestel, om leerlingvliegers te trainen in het taxiën met een vliegtuig. Hiervoor werd het grootste deel van de vleugelbekleding weggehaald.

Naar men mag aannemen werd het toestel in het begin van de jaren twintig van de sterkte afgevoerd.

De Fokker D-III was geconstrueerd volgens het Fokker-principe, staalbuizen romp en roeren met houten vleugels. Het toestel was verspannen met landings- en vliegdraden tussen de vleugels.

Het middengedeelte van de boven-vleugel was van een holler en korter profiel, dan de andere vleugel-ribben. Om het uitzicht van de piloot naar voren te verbeteren.

Alhoewel dit tengevolge had, dat de draagkracht aanzienlijk verminderde.

De D-III leek nog wel op de Fokkers uit de E-serie, nu voorzien van een dubbele vleugel! Er waren twee versies van de D-III.

Ten eerste de M-19F, die was voorzien van schelluwtrekking en de M-19K met ailerons op de boven-vleugels. Ook kwam het voor dat er propellers werden gebruikt met verschillende diameter.

De vliegeigenschappen waren niet geweldig, maar de meeste piloten konden er gemakkelijk mee omgaan.

Voor de Duitse Luchtmacht was het een toestel om het gat te dichten, dat was ontstaan na de uitdienst-treding van de Fokker -eendekkers. Samen met andere Duitse vliegtuigen moest de D-III het Luchtruim verdedigen, tot er betere toestellen kwamen in de vorm van o.a. de Albatros. Na een korte diensttijd aan het westelijk front werd de D-III begin 1917 alweer van de defensieve sterkte afgevoerd. Toen werd het toestel ook voor de opleiding in Duitsland gebruikt.

Het kleurenschema van de Nederlandse D-III was als volgt.

Oranje-bollen op witte vlakken op romp, staart, onderzijde onderste vleugel, onder- en bovenzijde bovenste vleugel. De totale kleur was crème-achtig, dit kwam door het pigment wat men aan de spaniak had toegevoegd.

De bovenzijden van de vleugels waren ongelijkmatig en diagonaal met olijfgroene verf bestreken om het toestel enigszins te camoufleren. De kisten waren niet voorzien van grote registratie cijfers, alleen de kleinste Duitse cijfers werden gebruikt.

Registraties van de Nederlandse Fokker D-III.

350/16 dit was het prototype.

379/16

1607/16

1619/16

2965/16

2983/16

3022/16

3024/16

3026/16

3028/16

De 16 achter de schuine streep betekent dat het toestel in 1916 was gebouwd.

Technische gegevens Fokker D-III.

Spanwijdte: 9,20 m

Lengte: 7,10 m

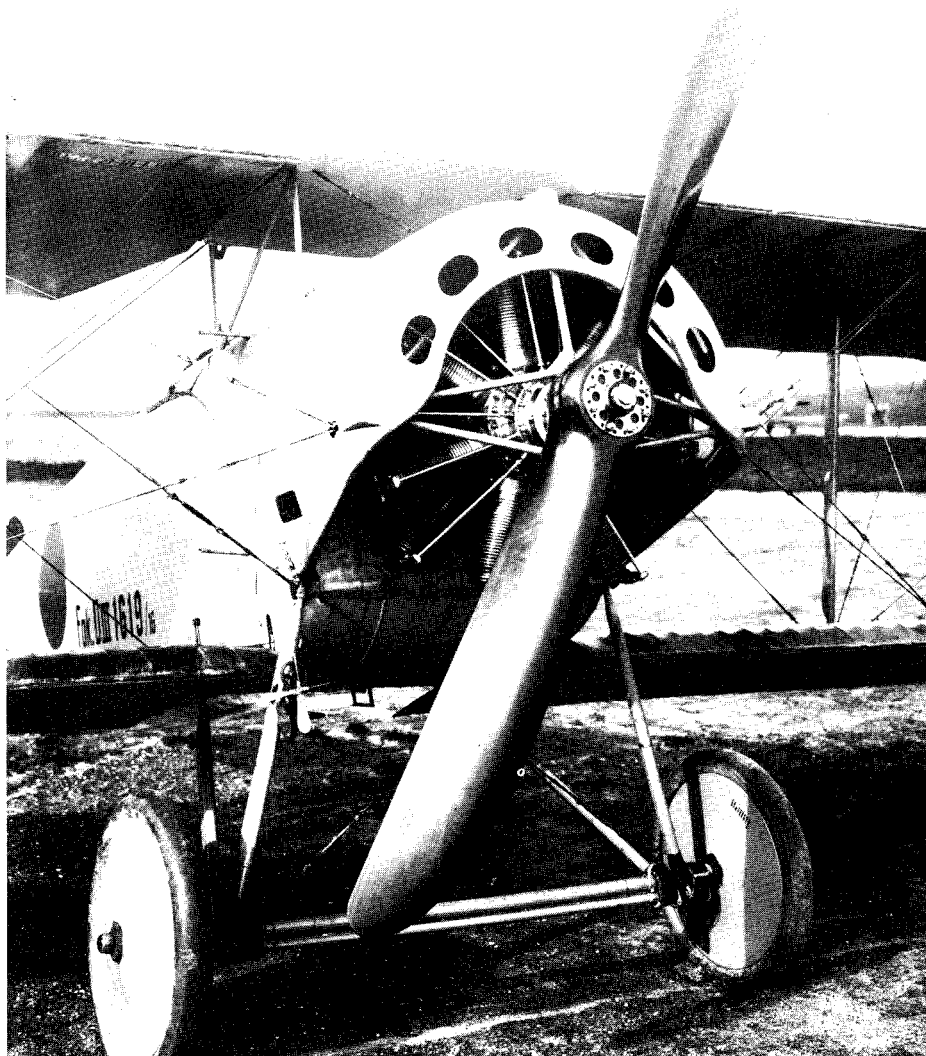
Hoogte: 2,26 m

Motor: 160 pk Oberursel U III

Snelh. max.: 155 km/h

Met dank aan

F. Gerdessen voor de informatie.

Boven: Close-up van Nederlandse D-III

Onder: Het prototype van de D-III in Duitse beschildering.

